

Rusan, V. "Otsinka perspektyv ta mozhlyvostei dlia ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy vnaslidok pidpysannia uhody pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom" [Prospects and Opportunities for Ukrainian Agro-Industrial Complex from Signing Association Agreement between Ukraine and the European Union]. *Ekonomichnyi diskurs*, no. 1 (2016): 31-42.

Rusan, V. M., and Diachenko, O. P. "Instytutsiini zasady rozvytku ahrarynoho sektoru u konteksti zabezpechenia ekonomichnoi bezpeky derzhavy" [Institutional Frameworks for Agrarian Sector Development in the Context of Ensuring the Economic Security of State]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 2 (2019): 117-122.

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.02.12>
Shabatura, T.S., Kravchuk, A. A., and Hnatieva, T. M. "Model of economic development enterprise in the context of European integration". *Naukovi visnyk Polissia*, vol. 2, no. 3 (2017): 89-94.

DOI: 10.25140/2410-9576-2017-2-3(11)-89-94
Yatsiv, I. B., and Bobrovnyk, D. O. "Implementatsiia zarubizhnogo dosvidu realizatsii benchmarkingu v diialnosti vitchyznianskykh pidpriemstv ahrarynoi sfery" [Implementation of Foreign Experience of Benchmarking Implementation in the Activity of Domestic Agricultural Enterprises]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 29, no. 2 (2019): 120-126.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2019.02.120>

УДК 336.221:631.11
JEL: E62; H22; H25; Q14

ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ: НАСЛІДКИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН І НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

©2021 ПАРТИН Г. О., КУРИЛО О. Б., ПОДАРИН А. Р.

УДК 336.221:631.11

JEL: E62; H22; H25; Q14

**Партин Г. О., Курило О. Б., Подарин А. Р. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників:
наслідки трансформаційних змін і напрямки подальшого розвитку**

Ефективний розвиток аграрного сектора економіки України можливий лише за умови стабільності й оптимальності податкового законодавства, а постійні зміни негативно позначаються на діяльності сільськогосподарських підприємств. Тому державна підтримка та створення сприятливих умов розвитку дозволять агропромислому комплексу стати високоефективним і конкурентоспроможним сектором економіки. Стаття присвячена дослідженню й аналізу трансформаційних змін в оподаткуванні діяльності сільськогосподарських товаровиробників в Україні. Досліджено позитивні та негативні наслідки здійснення податкових реформ, зокрема розглянуто результати запровадження єдиного податку для оподаткування сільськогосподарських підприємств і проаналізовано динаміку обсягів його надходження до місцевих бюджетів; виокремлено основні проблеми, які виникли в аграрному секторі внаслідок проведеної державою реформи щодо справляння з агропідприємств податку на додану вартість (ПДВ) та розкрито вплив цієї реформи на рентабельність діяльності зазначених підприємств. Проаналізовано ефективність запровадження системи бюджетних дотацій для сільськогосподарських товаровиробників, які були їм надані у зв'язку зі скасуванням спеціального режиму оподаткування ПДВ. Оскільки підтримка аграрного сектора належить до стратегічних пріоритетів розвитку національної економіки, виокремлено основні аспекти процесів подальшого реформування системи оподаткування сільгоспідприємств. Це сприятиме підвищенню ефективності їхньої діяльності, покращенню фінансового стану та розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні. Як наслідок, це позитивно вплине на збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів і зменшить спроби ухилення від оподаткування.

Ключові слова: сільськогосподарські товаровиробники, система оподаткування, податкове реформування, єдиний податок, податок на додану вартість, трансформаційні процеси в оподаткуванні.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-69-74>

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 13.

Партин Галина Остапівна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: halyna.o.partyin@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6733-0157>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2031654/halyna-o-partyin/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57192713991>

Курило Оксана Богданівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: oksikurylo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4265-9247>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57217999866>

Подарин Ангеліна Русланівна – студентка, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: a.podaryn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9916-2645>

UDC 336.221:631.11
JEL: E62; H22; H25; Q14

Partyn H. O., Kurylo O. B., Podaryn A. R. Taxation of Agricultural Producers: The Consequences of Transformational Changes and Directions for Further Development

An efficient development of the agricultural sector of the economy of Ukraine is possible only under the condition of stability and optimality of tax legislation, while its constant changes adversely affect the activities of agricultural enterprises. Therefore, the State support and the creation of favorable conditions for development will allow the agro-industrial complex to become a highly efficient and competitive sector of the economy. The article is concerned with studying and analyzing the transformational changes in taxation of agricultural producers in Ukraine. Both the positive and the negative consequences of tax reforms implementation are examined, in particular, the results of the introduction of a single tax for the taxation of agricultural enterprises are considered and the dynamics of volumes of its revenues to local budgets is analyzed; the main problems that arose in the agricultural sector as a result of the reform carried out by the State on receiving the value added tax (VAT) from agricultural enterprises are distinguished and the impact of this reform on the profitability of these enterprises is disclosed. Efficiency of the introduction of the system of budget subsidies for agricultural producers, which were provided to them in connection with the abolition of a special VAT tax regime, is analyzed. Since support for the agricultural sector is one of the strategic priorities for the development of the national economy, the main aspects of the processes of further reform of the taxation system of agricultural enterprises are distinguished. This will increase the efficiency of their activities, improve the financial condition and develop agricultural production in Ukraine. As a result, this will have a positive impact on the increase in tax revenues to budgets of all levels and reduce attempts to evade taxation.

Keywords: agricultural producers, taxation system, tax reform, single tax, value added tax, transformational processes in taxation.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 13.

Partyn Halyna O. – PhD (Economics), Professor, Professor, Department of Finance, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: halyna.o.partyn@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6733-0157>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2031654/halyna-o-partyn/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192713991>

Kurylo Oksana B. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: oksikurylo@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/000-00002-4265-9247>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217999866>

Podaryn Anhelina R. – Student, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: a.podaryn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9916-2645>

Агропромисловий комплекс сьогодні є одним із найбільш динамічних у своєму розвитку та пріоритетних видів економічної діяльності національної економіки, тому його ефективне функціонування значною мірою залежить від державної підтримки, зокрема у фіскальній сфері. Нестабільність і складність системи оподаткування негативно впливає на розвиток аграрних підприємств, які змушені постійно підлаштовувати господарську діяльність під податкові новації. У зв'язку з цим існує потреба в розкритті змісту та економічних наслідків трансформаційних процесів в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств.

Розкриттю змін податкового законодавства стосовно діяльності сільськогосподарських товаровиробників присвячено праці цілого ряду науковців, серед яких Добрунік Т. П. [10], Юрчишена Л. В. і Саницька О. Ю. [11], Лупенко Ю. О. і Тулуш Л. Д. [12] та інші. Проте питання, пов'язані з особливостями оподаткування сільськогосподарських підприємств і надалі потребують подальших досліджень задля визначення шляхів удосконалення механізмів оподаткування з метою сприяння підвищенню ефективності функціонування аграрного сектора національної економіки, а отже, і забезпеченню приросту обсягів податкових надходжень до бюджету.

Агропромислова галузь України є однією з найважливіших сфер національного господарства, оскільки з кожним роком зростають обсяги її вкладу у формування валового внутрішнього продукту нашої держави. Так, за 2019 р. забезпечено 11% валового внутрішнього продукту, що в рейтингу формування валових показників національної економіки відповідає третьому місцю після оптової та роздрібно-торгівлі (15%) і промисловості (13%). За рівнем рентабельності галузь займає друге місце в рейтингу галузей після оптової та роздрібно-торгівлі. За підсумками 2018–2019 рр. при середніх показниках рентабельності операційної діяльності за видами економічної діяльності відповідно 8,1 та 10,2%, операційна рентабельність сільськогосподарських підприємств становила у 2018 р. – 18,3%, а за підсумками 2019 р. – 19,2% [1; 7]. Однак, враховуючи особливості функціонування, сільськогосподарська галузь потребує ефективного механізму державного захисту. Важливим елементом системи державної підтримки та фінансового регулювання діяльності в аграрному секторі та одним із важелів впливу на розв'язання проблем, пов'язаних із суспільною значущістю сільського господарства, є оподаткування. За останні десятиліття порядок оподаткування агропідприємств зазнавав суттєвих змін. До найважливіших етапів

реформування системи оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні можна віднести:

- ✦ запровадження 1 січня 2015 р. нової податкової реформи, згідно з якою для підприємств аграрного сектора України замість фіксованого сільськогосподарського податку запроваджено єдиний податок для платників четвертої групи. Відповідно до норм Податкового кодексу України сільськогосподарські товаровиробники можуть застосовувати один із двох можливих варіантів оподаткування: загальну систему оподаткування (сплата податку на прибуток) або спрощену систему оподаткування (сплата єдиного податку для четвертої групи платників). Сплата єдиного податку за системою, передбаченою для четвертої групи платників, сьогодні є найпопулярнішим механізмом оподаткування сільськогосподарських підприємств і джерелом доходів місцевих бюджетів (табл. 1).

ПДВ стало збільшення податкового навантаження на агроформування, що, своєю чергою, зумовило зменшення обсягу їхніх обігових коштів, зростання витрат і знизило загальний рівень рентабельності діяльності (рис. 1).

Поряд із цим, варто зауважити, що роль агропромислового комплексу у формуванні податкових надходжень до державного бюджету за рахунок ПДВ є незначною. Так, обсяг сплати ПДВ аграрним сектором за операціями із сільськогосподарськими товарами/послугами у 2019 р. становив 71557,39 грн (у 2018 р. – 1637511,15 грн); за операціями із зерновими та технічними культурами – 287746,67 грн (у 2018 р. – 1237648,07 грн); за операціями з продукцією тваринництва – 42186,94 грн (у 2018 р. – 135834,21 грн) [5; 6]. Запровадження із 2017 р. бюджетних дотацій для сільськогосподарських товаровиробників з метою певної компенсації їхніх втрат від скасування спеціального режиму оподаткування

Таблиця 1

Надходження до місцевих бюджетів єдиного податку від сільгоспвиробників в Україні за 2015–2019 рр.

Показник	Значення показника за роками, млн грн				
	2015	2016	2017	2018	I півріччя 2019
Єдиний податок з сільгоспвиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%	2024,23	3540,82	4270,11	5272,19	1793,3

Джерело: складено за даними [1; 8].

Як свідчать дані Державної фіскальної служби та Казначейства України, фактичні надходження до місцевих бюджетів від єдиного податку впродовж останніх років зростали. Однак за перше півріччя 2019 р. обсяг сплати агроформуваннями єдиного податку дещо зменшився порівняно з аналогічним періодом попереднього року та становив 1793,3 млн грн [4], що стало наслідком зменшення кількості платників податку та певної недосконалості відповідної норми Кодексу, внаслідок чого виникла нерівномірність у розподілі податкового навантаження між підприємствами галузі з різною спеціалізацією. Тобто, у підприємств, які займаються рослинництвом і потребують значних земельних площ, обсяг податку за один і той самий період матиме значно більше значення, ніж у підприємств, які виробляють тваринницьку продукцію та мають незначні земельні ділянки [11];

- ✦ повне скасування з 1 січня 2017 р. спеціального режиму оподаткування для агропідприємств і необхідність у зв'язку з цим сплачувати ПДВ на загальних засадах, що призвело до зростання суми податкових зобов'язань цих підприємств з ПДВ [10]. Результатом відміни спеціального режиму оподаткування щодо

з ПДВ зумовило залежність сільгоспідприємств від можливості отримати ці дотації для фінансової підтримки своєї діяльності. У табл. 2 наведено обсяги бюджетних дотацій для сільськогосподарських товаровиробників, які були передбачені в Держбюджеті України за 2017–2020 рр.

Необхідно підкреслити, що реалізації програми державної підтримки агропідприємств шляхом надання дотацій притаманні суттєві недоліки. Так, станом на жовтень 2020 р. із передбачених 4 млрд грн представники аграрного сектора отримали менше 1 млрд, і навіть ця сума була в основному спрямована на повернення боргів за 2019 р. і покриття програми кредитування коштами зі спецфонду. На думку учасників ринку, дотації є недостатньо ефективними, сприяють посиленню корупції та мають бути більш різноманітними за спрямуванням. Варто також зауважити, що з 01.01.2018 р. розподіл бюджетної дотації (п. 16-1.6 Закону «Про державну підтримку сільського господарства України») здійснюється в сумі не більше, ніж 150 млн грн на одного сільськогосподарського товаровиробника на рік, враховуючи пов'язаних із цим товаровиробником осіб, які визначаються на підставі пп. 14.1.159 п. 14.1 ст. 14 ПК України [8]. По-

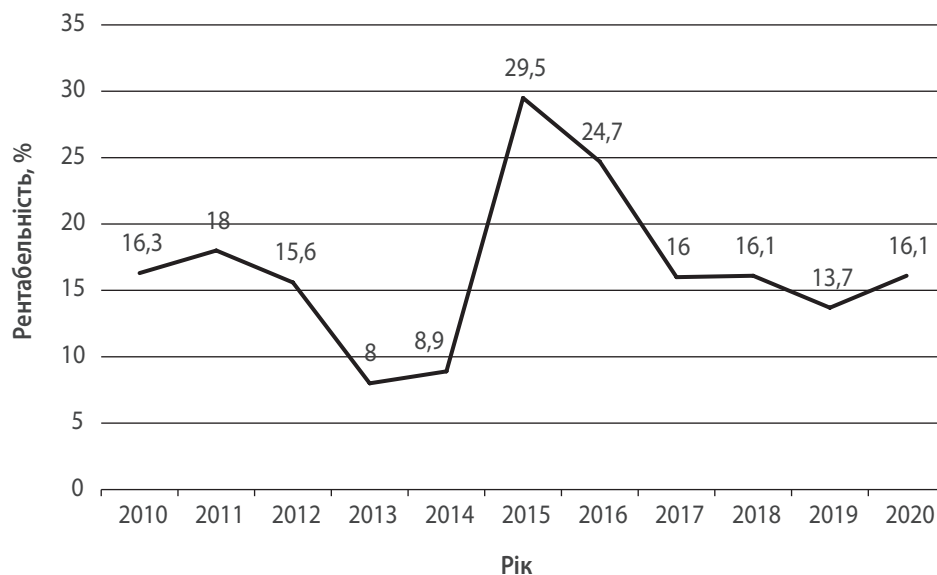

Рис. 1. Рівень рентабельності всієї діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні за 2010–2020 рр., %
Джерело: складено за [1].

Таблиця 2

Обсяги бюджетних дотацій для сільськогосподарських товаровиробників, передбачені в Держбюджеті України у 2017–2020 рр.

Показник	Значення показника за роками				Відхилення значення показника порівняно з попереднім періодом (+/-)		
	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Обсяги бюджетних дотацій для аграріїв, млрд грн	5,5	6,3	5,9	4	+0,8	-0,4	-1,9

Джерело: складено за даними [2].

зитивним моментом програми державної підтримки є прийняття Закону України щодо застосування зменшеної ставки ПДВ у розмірі 14% для операцій з постачання та ввезення на територію України деяких видів сільськогосподарської продукції, зокрема: великої рогатої худоби, свиней, молока незбираного, пшениці та жита, ячменю, вівса, кукурудзи, соєвих бобів, цукрових буряків, насіння льону, свиріпи або ріпаку, соняшнику та інших олійних культур. Прийняття цього закону дозволить зменшити податкове навантаження та сприятиме детінізації у сфері аграрного виробництва [9];

- ✦ внесення в лютому 2020 р. до порядку денного Верховної Ради України законопроекту № 3131 про внесення змін до Податкового кодексу щодо детінізації сільськогосподарського виробництва, яким пропонується змінити систему оподаткування у сфері земельних відносин і сільського господарства. Зокрема, проектом пропонується запровадити для власників та користувачів земельних ділянок сільськогосподарського призначення оподаткування доходів, отриманих від такої землі, виходячи з поставленого податкового

зобов'язання (ППЗ) – мінімального податкового зобов'язання, яке визначатиметься за відповідною формулою з урахуванням нормативної грошової оцінки землі та її площі. Альтернативним проектом № 3131-Д [3], розробленим комітетом з питань фінансів, податкової та митної політики, запропоновано компромісну версію зазначеного законопроекту, що передбачає встановлення взаємозв'язку між ставками єдиного податку 4 групи та податку на землю, а також підвищення ставки податку на землю і єдиного податку 4 групи, з одночасним наданням права сільгоспвиробникам і фізичним особам, які реалізують власновирощену сільськогосподарську продукцію, зменшувати суми податкового зобов'язання шляхом заліку сплаченої суми податкового зобов'язання з ПДФО. Отже, зміни, що запропоновані законопроектом № 3131-Д, на відміну від законопроекту № 3131, більше відповідають меті, яка ставиться перед ними, а саме: захист аграріїв, що працюють з оформленими правами на земельні ділянки, забезпечення сталого розвитку сіль-

ськогосподарського виробництва, детінізація використання землі, запровадження дійсно мінімального податкового навантаження на 1 га сільськогосподарських земель та, як наслідок, надходження коштів до бюджетів [13].

Враховуючи наведені вище тенденції та застосовуючи досвід країн ЄС, подальший розвиток механізму оподаткування в аграрному бізнесі необхідно зосередити на вирішенні проблем, пов'язаних з необхідністю стимулювання підвищення ефективності та забезпечення розвитку підприємств агропромислового комплексу, що сприятиме формуванню належних обсягів податкових потоків від діяльності цих підприємств. Зокрема, податкові інновації мають бути спрямованими на стимулювання:

- ✦ підвищення кількості найманих працівників, які зайняті в сільськогосподарських підприємствах, оскільки за останні шість років їхнє число зменшилося на 12,6% [1];
- ✦ зростання рівня оплати праці в галузі до його середнього значення з іншими видами економічної діяльності (8856 грн у 2019 р.) [1], що потенційно зменшує обсяги податкових потоків і обов'язкових соціальних платежів, які формуються в аграрному секторі;
- ✦ вирішення спірних питань щодо бази земельного податку в умовах скасування дії мораторію на купівлю-продаж аграрних земель і запровадження ринку землі;
- ✦ нівелювання диспропорцій у структурі аграрного сектора шляхом обмеження зростання кількості та масштабів діяльності великих агрохолдингів і агрокомпаній, що за умови сплати єдиного податку негативно впливає на обсяги податкових надходжень до бюджету, та підтримки розвитку малого і середнього агробізнесу на основі запровадження диференціації ставки для платників єдиного податку 4 групи, залежно від обсягу доходів та чисельності працівників, а також підвищення ефективності державної підтримки малих і середніх сільгоспідприємств;
- ✦ крім цього, необхідно підвищити якість системи електронного адміністрування податкових розрахунків підприємств агропромислового комплексу та забезпечити зростання рівня її стабільності.

Очевидно, що існуюча динаміка зростання податкового навантаження негативно впливає як на результати діяльності окремих сільськогосподарських підприємств, так і на ефективність аграрного комплексу національної економіки загалом. Адже, для платників 4 групи (сільгоспвиробників) ставка податку з 1 га сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель та їх розташування. У 2015 р. гранична ставка цього по-

датку для ріллі, сіножатей і пасовищ становила 0,45% бази оподаткування, а враховуючи зміни, внесені Законом № 1017, гранична ставка цього податку буде встановлена на рівні 0,95% бази оподаткування.

ВИСНОВКИ

Трансформаційні зміни в системі оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні за останні роки мали неоднозначний вплив на їхню діяльність. Зокрема, запровадження з 1 січня 2015 р. податкової реформи, згідно з якою підприємства аграрного сектора України отримали можливість застосовувати один із двох варіантів оподаткування: загальну систему оподаткування (сплата податку на прибуток) або спрощену систему оподаткування (сплата єдиного податку для 4 групи платників) сприяло розвитку сільськогосподарського виробництва, а отже, зумовило зростання обсягів податкових надходжень від єдиного податку до місцевих бюджетів. Однак скасування у 2017 р. спеціального режиму оподаткування ПДВ і значне збільшення ставок єдиного податку для платників 4 групи зумовило підвищення рівня податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства та стало причиною зменшення обсягу їхніх обігових коштів, зростання витрат і знизило загальний рівень рентабельності діяльності.

Реалізація програми державної підтримки агропідприємств шляхом надання бюджетних дотацій з метою певної компенсації їхніх втрат від скасування спеціального режиму оподаткування з ПДВ зумовило залежність сільгоспідприємств від можливостей отримати ці дотації та, таким чином, призвело до посилення корупції. З метою детінізації використання сільськогосподарських земель у 2020 р. до Верховної Ради України внесено на розгляд декілька відповідних законопроектів, однак частина фахівців виражають сумніви, чи допоможе запровадження механізму поставленого податкового зобов'язання вивести з тіні оренду земель сільськогосподарського призначення та чи зростуть надходження до бюджету країни за рахунок такої детінізації.

Подальші кроки щодо вдосконалення системи оподаткування сільськогосподарських підприємств мають бути спрямованими на вирішення проблем щодо реалізації податкових методів стимулювання підвищення ефективності та забезпечення розвитку агропромислового комплексу нашої країни, а отже, і на формування належних обсягів податкових потоків до бюджету. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Аграрно-політичний сайт України AgroPolit.com. URL: <https://agropolit.com/>
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів Украї-

- ни щодо детінізації виробництва сільськогосподарської продукції» № 3131-д від 14.07.2020 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69452
4. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
 5. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2019 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik>
 6. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>
 7. Сільське господарство України. 2018 : стат. збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2018. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sg2017_pdf.pdf
 8. Податок на додану вартість / Державна казначейська служба України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/podatok-na-dodanu-vartist> (дата звернення: 25.02.2021)
 9. ПДВ – 2021: що нового. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-nds-2021-chto-novogo>
 10. Добрунік Т. П. Податкові новації та їх вплив на економічний розвиток аграрних підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 2. С. 52–59.
 11. Юрчишена Л. В., Саницька О. Ю. Аналіз єдиного податку у формуванні доходів місцевих бюджетів України. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1. С. 169–178. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2296.2019.1.18>
 12. Лупенко Ю. О., Тулуш Л. Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів. *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 5–17. URL: <http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/2016/1/1.pdf>
 13. Бичек В. Мінімальний податок на 1 га землі: чого очікувати землевласникам? // *AgroPolit.com*. 03.11.2020. URL: <https://agropolit.com/blog/422-minimalniy-podatok-na-1-ga-zemli-chogo-ochikuvati-zemlevlasnikom>

REFERENCES

- Ahrarno-politychnyi sait Ukrainy AgroPolit.com. <https://agropolit.com/>
- Bychek, V. "Minimalnyi podatok na 1 ha zemli: choho ochikuvaty zemlevlasnykam?" [Minimum Tax Per 1 Hectare of Land: What to Expect Landowners?]. AgroPolit.com.

- November 03, 2020. <https://agropolit.com/blog/422-minimalniy-podatok-na-1-ga-zemli-chogo-ochikuvati-zemlevlasnikom>
- Dobrunik, T. P. "Podatkovi novatsii ta yikh vplyv na ekonomichnyi rozvytok ahrarnykh pidpriemstv" [Tax Innovations and Their Influence on the Economic Development of Agrarian Enterprises]. *Biznes-navihator*, no. 2 (2019): 52-59.
- [Legal Act of Ukraine] (2020). https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69452
- Lupenko, Yu. O., and Tulush, L. D. "Opodatkuvannia silskoho hospodarstva v umovakh transformatsii spetsialnykh podatkovykh rezhymiv" [Taxation of Agriculture in the Conditions of Transformation of Special Tax Regimes]. *Ekonomika APK*, no. 1 (2016): 5-17. <http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/2016/1/1.pdf>
- Oftsiynyi sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. <http://sfs.gov.ua/>
- Oftsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- "PDV – 2021: shcho novoho" [VAT – 2021: What's New]. <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-nds-2021-chto-novogo>
- "Podatok na dodanu vartist" [Value Added Tax]. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/podatok-na-dodanu-vartist>
- "Richnyi zvit pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2018 rik" [Annual Report on the Implementation of the State Budget of Ukraine for 2018]. <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>
- "Richnyi zvit pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2019 rik" [Annual Report on the Implementation of the State Budget of Ukraine for 2019]. <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik>
- "Siiske hospodarstvo Ukrainy. 2018 : stat. zbirnyk" [Agriculture of Ukraine. 2018: A Statistical Collection]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kyiv, 2018. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sg2017_pdf.pdf
- Yurchyshena, L. V., and Sanytska, O. Yu. "Analiz yedynoho podatku u formuvanni dokhodiv mistsevykh biudzhektiv Ukrainy" [Analysis of the Single Tax in the Local Budgets of Ukraine]. *Finansy, oblik, banky*, no. 1 (2019): 169-178. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2296.2019.1.18>